

Serinin Ekşi Fıçısı: Hera

Sinem Deniz Kılıç · 24 dk · 28 Mart 2026

TEKRAR NOTLARI

- **İlyada'da Hera "öküz gözlü, inek yüzlü" diye anılır.** Antik Yunanlara göre inek anneliğin ve refahın simgesi. Hera evlilik, doğum ve aile üzerinden tanımlanıyor. Evliliklerin çoğunlukla siyasi ya da mali sebeplerle yapıldığı, kadınlardan ailenin iyi adını korumasının beklendiği bir düzende Hera hem denetleyici hem de toplumsal yapıyı güçlendirebilecek bir semboldü.
- **Zeus guguk kuşu kılığına girdi, Hera evlilik şartı koydu.** Penceresine konan üşümüş kuşu sarmalayıp ısıtacak kadar vicdanlı olan Hera için bu kandırmaca değil açık bir istismardır. Buna rağmen ilişkiyi yalnızca evlilik şartıyla kabul ediyor ve kutsal düğün motifi Hieros Gamos'un örgücüsü oluyor. Aynı tanrıçaya Hera Parthenos, yani bakire olarak da tapınılıyor; inanışa göre her bahar banyo yaparak bekaretini tazeliyor. Ortaya tuhaf bir tutarsızlık çıkıyor: Zeus'a rağmen tek eşlilikte ısrar eden Hera aslında toplumun istediği gelin modelidir, ama anlatıda dırdırcı diye anılır.
- **Zeus Athena'yı kafasından doğuruyor, fatura Hera'ya kesiliyor.** İktidarı elde tutmak ve inisiyatifi kırmak söz konusu olduğunda erkekler çocuk bile doğurabiliyor; babasının kızı Athena da ataerkinin sadık askeri oluyor. Hephaistos için iki anlatı var: Birinde Hera buna öfkelenip onu tek başına doğuruyor ve estetik kurallarını ters yüz eden bebeği görür görmez Olimpos'tan aşağı atıyor, diğerinde çocuk sağlam doğuyor ve anne babasının kavgasında annesini koruduğu için Zeus onu dağdan aşağı atıyor. Homeros'ta Hephaistos annesine "Aldırma anacığım, sık dişini" der; çocuğun anasıyla bir derdi yoktur. Rahim kıskançlığına tutulan Zeus olduğu halde fatura yine Hera'ya kesiliyor.
- **Olimpos isyanının öncüsü Hera'dır, ekip dağıktır, cezalar da eşit dağıtılmaz.** Zeus, sakilikten azlettiği Hebe'nin yerine Ganymedes'i alınca isyanın gerekçesi doğuyor. Hephaistos'a yaptırılan altın zincirle uykudaki Zeus bağlanıyor ve zincirleri kıramıyor, fakat isyancıların çıkarları ortak değil: Her biri Olimpos'u Zeus'tan daha iyi yöneteceğini düşünüyor, yalnız Hera Zeus'suz onurlu bir tanrıça olabilme ihtimalinin savaşını veriyor. İsyanı gümüş ayaklı Thetis bitiriyor: Tartaros'tan Briareus'u çağırıp Zeus'u kurtarıyor, isyancılar da baştanrının ayağına kapanıp af diliyor. Zincirlenip Olimpos'tan aşağı sarkıtılan tek isyancı Hera oluyor; Apollon ile Poseidon Truva'ya duvar işçiliğine gönderiliyor ki bu neredeyse ceza değil ödül, çünkü savaşta kendi ördükleri duvarın aşılmazlığıyla övünecekler.
- **Devlerle savaşta Hera pazarlığa oturuyor, sonra hedef oluyor.** Devler topraktan güç alıp tekrar ayağa kalktığı için Athena, Herakles'e dev kendi toprağından çıkarıp öyle öldürmesini söylüyor. Hera ise Dionysos'u öldürmeleri halinde devlere istedikleri kişiyle başlarını bağlayacağına söz veriyor. Porphyryon, Herakles ile Hera'ya saldırdığında ona Hera'ya karşı tutkuyu aşıl原因 Zeus'un kendisidir; elbisesi yırtılıp Hera yardım çağırınca Zeus yıldırımıyla vuruyor, son oku Herakles atıyor.
- **Truva Savaşı'nda Hera'nın tarafı sinsilik, Zeus'unki ilahi adalet sayılıyor.** Altın elma Hera, Athena ve Afrodite arasından en güzeline verilecektir; Zeus seçime dahil olmuyor ama savaş sırasında Troyalıları tutmaktan da kendini

alı koyamıyor. Thetis, oğlu Akhilleus'un ünü göklere çıksın diye Akhaların köşeye sıkışmasını istiyor ve Zeus bu yakarışa kayıtsız kalamıyor. Sorulan soru şu: Paris'in altın elmaya layık görmediği Hera hakarete uğramış sayılmıyor mu, öyleyse Akhaları desteklemesi neden sinsilik gibi görülüyor? Zeus'un müdahalesi ilahi adalet, Hera'nın kısıkanlık mı?

- **Kandırılmış, tahrik edilmiş, şeytana uymuş.** Thetis'in yanından dönen Zeus'a Hera "Hangi tanrıyla neler alıp verdin ey düzenbaz?" diye çıkışıyor, ama son sözü Thetis'e yüklüyor: Korkarım kandırılmış olmasın seni. Aldatan erkeklerin yanlarındaki kadını yetersiz hissettirmek ya da kendilerini masum göstermek için öne sürdüğü bu kalıp, tanrıça bile olsanız işliyor. Zeus'un cevabı düpedüz tehdit: Sus, otur yerine, buyruğuma boyun eğ, yoksa Olimpos'taki tanrıların hiçbiri yaramaz işine.
- **Io, Argos ve tavus kuşu: Hera'nın gücü hep dolambaçlı.** Zeus, sevgilisi Io'yu ineğe çevirip saklayabileceğini düşünüyor, Hera ineği hediye olarak istiyor; Io'nun başına diktığı yüz gözlü bekçi Argos uyutulup gözleri oyuluyor ve tavus kuşu Hera'nın simgesi oluyor. Ne Hera ne de başka bir tanrıça baştanrıya doğrudan ceza vermeye cesaret edebiliyor. Gücüne güvenseseydi Zeus'u ineğe ya da boğaya çevirebilirdi; onun yerine Leto'nun doğumunu zorlaştırıyor, Dionysos'u bin parçaya bölüyor. Yani baskı görenler baskı kaynağı tarafından birbirine düşürülüyor ve bu da o gücün bekası için uygun bir politika oluyor.
- **Hera'nın modern karşılığı toksik yengedir.** Kocasının sadakatsizliğini halı altına süpürüp gelinine hayatı dar eden hanım ağa, ya da harem sistemini kimin kurduğu hiç sorulmadan saçtığı zehir konuşulan Hürrem. 1977 Herkül çizgi filmi Hera'nın haklı ama korkunç öfkesini tümünden almış, yerine Zeus'un dizinin dibinde oturan bir ev hanımı koymuş; 2024'te Netflix'te yayınlanan Kaos dizisinin güçlü Hera'sı ise sistemi çökertmiyor, çarkını döndürüyor. Korkulan kadınlar her çağda ya kutsallaştırılıyor ya şeytanlaştırılıyor, anlaşıldıkları pek görülüyor.
- **Kapanış: Önce Olimpos'a bakın, sonra aynaya.** Simone de Beauvoir'ın "kadın doğulmaz, kadın olunur" sözünden hareketle Hera ölümsüz doğup eş sıfatına hapsedilen, makamını korumak için kendi hemcinslerinin celladına dönüşen bir figür olarak okunuyor. Olimpos ona ancak şartlı bir güç sunmuştur: Masada oturmasının tek şartı masanın ayaklarını, yani çarpık aile düzenini sağlam tutmaktır. Hera bu yüzden patronunun tacizlerini ve liyakatsizliğini görmezden gelip stajyerlerin eteğinin boyuyla uğraşan bir CEO'dur. Bölüm, Hera'nın öfkesinin kusurlu olabileceğini ama sebepsiz olmadığını söyleyerek bitiyor.

Bölümün kaynakları

- Mary Lefkowitz - Women in Greek Myth
- Bell Hooks - Feminizm Herkes İçindir
- Azra Erhat - Mitoloji Sözlüğü
- Homeros - İlyada
- Hercules - 1977
- Blood of Zeus - 2020
- Kaos - 2024/ Netflix
- Zeus ve Hera, MÖ. 5.yy Selinus tapınağına ait süsleme, mermer friz: Zeus ve Hera karı koca oluyor:
[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:DSC00406_-_Tempio_E_di_Selinunte_-_Zeus_ed_Hera_-_Ca._450_a.C._-_Foto_G._D_Barberini_Hera,_Barberini_Juno](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:DSC00406_-_Tempio_E_di_Selinunte_-_Zeus_ed_Hera_-_Ca._450_a.C._-_Foto_G._D_Barberini_Hera,_Barberini_Juno_(en.wikipedia.org)) (en.wikipedia.org)

- Tanrılar ve Devler Arasındaki Savaşta Hera Saklanırken, Carel Fabritius (wikiart.org)
- Paris'in Yargısı, Peter Paul Rubens (en.wikipedia.org)

BU BÖLÜMDE GEÇEN ESERLER

Zeus ve Hera'nın Kutsal Evliliği (Selinunte E Tapınağı metopu)

MÖ y. 460–450 · Antonino Salinas Bölge Arkeoloji Müzesi, Palermo

Zeus'un Hera'nın bileğinden tuttuğu bu metop, evliliği bir birleşme değil bir el koyma sahnesi gibi kurar. Bölümün Zeus ile Hera evliliğini tartıştığı kısım için en eski görsel dayanak.

Kamu malı, Wikimedia Commons

Barberini Hera

MS 2. yüzyıl, MÖ 5. yüzyıl Yunan özgününden Roma kopyası · Museo Pio-Clementino, Vatikan Müzeleri

Hera'yı kıskanç eş olarak değil, ağırbaşlı ve egemen bir tanrıça olarak gösteren heykel. Kıskançlık anlatısından önceki Hera imgesini hatırlatmak için bölümün açılışına uygun.

Kamu malı, Wikimedia Commons

Juno, Jupiter'i Io ile Yakalarken

Pieter Lastman · 1618 · National Gallery, Londra

Zeus'un ineğe dönüştürdüğü Io'yu ve baskın yapan Hera'yı aynı karede toplar. Kıskançlık anlatısının nasıl kurulduğunu ve suçun kimin üstüne yıkıldığını tek sahnede göstermesiyle bölümün eleştiri damarına oturuyor.

Kamu malı, Wikimedia Commons

Paris'in Yargısı

Peter Paul Rubens · 1632–1635 · National Gallery, Londra

Hera'nın Athena ve Aphrodite ile güzellik yarışına sokulduğu sahne. Tanrıçaların bakılan nesneye indirgenmesi, bölümün feminist okumasında doğrudan tartışılan bir eşik.

Kamu malı, Wikimedia Commons

Tanrılar ve Devler Savaşında Saklanan Hera

Carel Fabritius'tan sonra · 1640–1650 · Rijksmuseum, Amsterdam

Kaynak listesinde geçen Fabritius sahnesi, Hera'yı savaşın kenarına çekilmiş halde gösteriyor. Tanrıçanın güç sahnelerinden nasıl dışarıda bırakıldığını konuşurken kullanılabilir.

Kamu malı, Wikimedia Commons